

Grovfôrøkonomi for sauebruk i fjellregion

- Grovfôret er framleis billigare enn kraftfôr

Av

Aslak Botten

**Norsk
Landbruksrådgiving**

Info om deltakarane

Grovfôr TELEBU

(Buskerud og Telemark)

- Dyrkar gras på 12.194 daa
 - Snitt 184 176 fem/gard(Median 99.327 fem)
 - Fjellbonden (mjølk+ammeku) 47'-150' fem
 - Flatbygda (Mjølk + ammeku) 203'-740' fem
 - Fjellbonden Sau 21'-103' fem

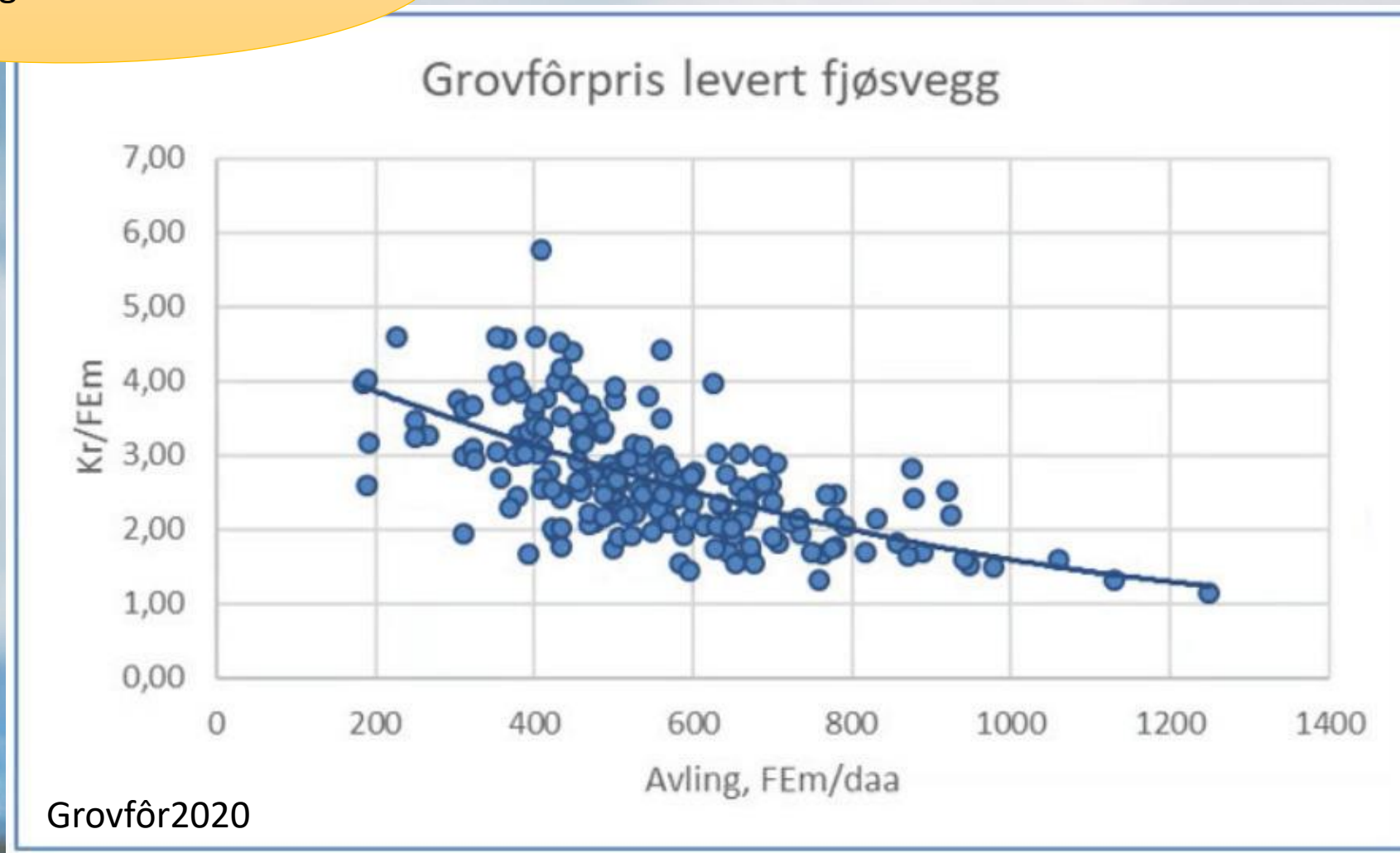
Grovfôrprisen=

Innsatsmidlar(gjødsel, diesel ol), maskiner, vedlikehald, avskrivningar, renter, lønn for eget arbeid» leide tenester ol

Norsk Østafjells
Landbruksrådgiving

Høg avling gjev rimeleg grovfôr?

Avling og tidsforbruk i fjellregion

	Snitt	sau
Avling(Fem/daa)	429	318
Traktortimar/daa	1,19	0,87

Avling og tidsforbruk i fjellregion

	Snitt	sau
Avling(Fem/daa)	429	318
Traktortimar/daa	1,19	0,87
Fem/traktortime	360	365
Omløpstid på enga	7,5	27,75
Totalt kg CO2 pr Fem(Nitrogen og diesel)	0,28	0,23

Kor mykje dyrare har maten
min vorte?

Innsatsfaktor	Kr/Fem	Kr/ball (200 FEm) Grovfôr 2020	Kr/ball (237 FEm) Grovfôr TELEBU	Kr/ball (262 FEm) Preset avlingsregistrering
Mineralgjødning	0,50	100	119	131
Diesel	0,21	42	50	55
Plast	0,15	30	30	30
Sum kostnadsvekst	0,86	172	199	216

Dyrking og hausting

	Alle	sau
	Snitt	Snitt
Sum, dyrking	1,45	1,38
Sum høsting	1,59	1,60
Dyrking + Høsting før jordleie oa kostn	3,04	2,98

Grovfôrprisen

i fjellandbruket

Geografi

Kr/fem	Sau fjell	Storfe fjell	Storfe flat
Totalt før tilskot	3,15	3,81	2,68
Tilskot(kr/fem)	1,34	0,94	0,55
Totalt fråtrekt tilskot(kr/fem)	1,80	2,87	2,13

Grovfôr Telebu 2020 reknskap

Norsk
Landbruksrådgiving

Østafjells

Rundballepris

Bestemann
produserer ballen
for 343 kr/ball

Dyrking pr ball
Høsting pr ball
Sum kostnad pr ball

341,09

375,98

717,10

Grovfôr Telebu 2020 reknskap

Eksempel: Pressing: 250 kr/ball

- Er rundballepressinga dyr?
 - Kva kan du gjere for å redusere pressekostnaden?

Kva er pressekostnaden pr FEm?

- Pressing: 250 kr/ball
 - $250\text{FEm}/\text{ball}/250\text{ kr}/\text{ball} = 1,00\text{ kr}/\text{FEm}$
 - $180\text{ FEm}/\text{ball}/250\text{ kr}/\text{ball} = 1,39\text{ kr}/\text{FEm}$
- I tillegg sparer du 39% av transport og samankjøringskostnader
- Færre ballar å handtere ved utforing
- Mindre rust og pressaftavrenning
- Tørrare miljø i fjøset

Lite å tjene på overgang frå rundball til silolinje

		n=41	n=9
		Rundball	Silo
Rapport Nøkkeltal		Snitt	Snitt
Dyrking	Sum, dyrking	1,63	1,69
	Sum høsting	1,61	1,72
	Dyrking + Høsting før jordleie oa kostn	3,21	3,42
	Totalt kg CO2 pr fem	0,29	0,35

Rundball vs silo

Ensileringsmiddel, nett og plast	Rundball	Silo
Sum(kr/Fem)	0,27	0,18

Hausting og heimtransport	Rundball	Silo
Rundballelinje, pressing – heimtransport(kr/Fem)	0,91	0,35
Silolinje, høsting – heimtransport (kr/Fem)	0,00	0,67
Lager/innlagring(kr/Fem)	0,00	0,18
Sum (kr/Fem)	0,91	1,21

Gjødsel kostnaden betyr mykje for grovfôrprisen (husdyrgjødsel + mineralgjødsel)

Grovfôr Telebu 2020 reknskap

Kr/FEm	Snitt	Sau
Husdyrgjødsel	0,39	0,37
Mineralgjødsel	0,51	0,72
Sum	0,90	1,02

Prisauke kr/Fem grunna auka mineralgjødselpris

pr 5 jan 2022(samsvarar med jan 2023☺)

- Dei med store areal utan husdyrgjødsel har størst prisauke!

Alle	sau	Ammeku	Mjølkk
Snitt	Snitt	Snitt	Snitt
0,50	0,64	0,40	0,45

Grovfôr Telebu 2020 reknskap

Tidlig fullgjødselkjøp på høsten har alltid lønt seg hvis den lagres uten svinn!

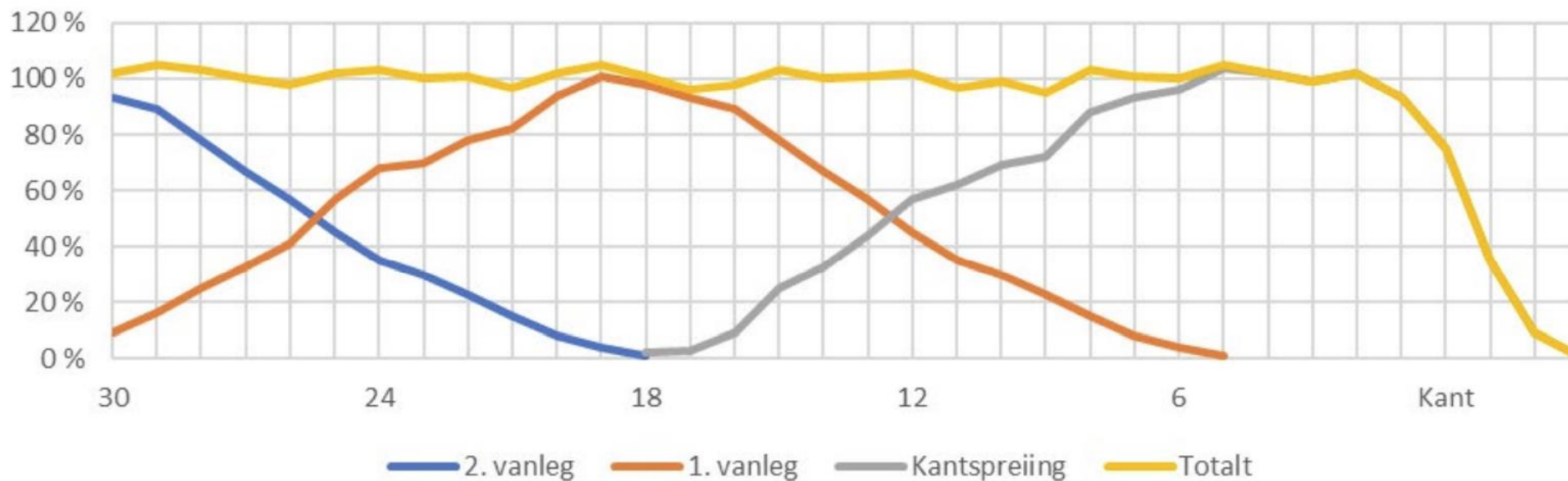
Ved kjøp om høsten og betaling 1. oktober							
				Kjøpesum ved betaling 1.okt.	Rentekostnad i 5 måneder	Skatteeffekt av rentekostnad	Total kostnad
Storsekk 600 kg NPK	Pris storsekk kr 6 000	Mva kr 1 500		kr 7 500	kr 187,50	-kr 48,75	kr 6 138,75
Samme storsekken kjøpt om våren og betaling 1. mai							
				Kjøpesum ved betaling 1.mai	Tapt innskudds- rente i 10 mnd for mva-utlegg	Skatteeffekt av mindre renteinntekt	Total kostnad
Prisoppgang kr 1 per kg	Storsekk 600 kg NPK	Pris storsekk kr 6 600	Mva kr 1 650	kr 8 250	kr 27,50	-kr 7,15	kr 6 620,35
kr 2 per kg	600 kg NPK	kr 7 200	kr 1 800	kr 9 000	kr 30,00	-kr 7,80	kr 7 222,20

- forrentning på 7,8 % ved å kjøpe gjødsla i september kontra i april ved prisoppgang på 1 kr pr kg
- forrentning på 17,7 % ved å kjøpe gjødsla i september kontra i april ved prisoppgang på 2 kr pr kg

Effekt av kantspreiing av mineralgjødning i eng

Eksempel på spreiebilete ved 12 meter arbeidsbreidde, med to drag vanleg spreining og eit drag kantspreiing.

Gjødsling med kantspreiar

- Aukar avling og reduserer tap av mineralgjødssel

Behandling	Avlingsauke Kg TS/daa	Avlingsgevinst Kr/daa	Gjødsel utanfor % av kg/daa	Netto betring Kr/daa totalt
Vanleg spreing, full arbeidsbreidde (12 m) frå kant	0	0	0,3%	0(basis)
Vanleg spreing, Halv arbeidsbreidde (6 m frå kant)	+132	+309	17,4%	+232
Kantspreiing (6 meter frå kant)	+158	+371	3,0%	+359
Kontroll Ingen gjødssel	-104			

Kant vs halv arb, breidde:

- 5% kantareal, 10% kapitaliseringsrente=> **kan investere 63kr/daa**

Kant vs vanleg spreing :

- 10% kantareal på halvparten av gevinsten, 10% kapitaliseringsrente => **kan investere 179 kr/daa**

Husdyrgjødsla

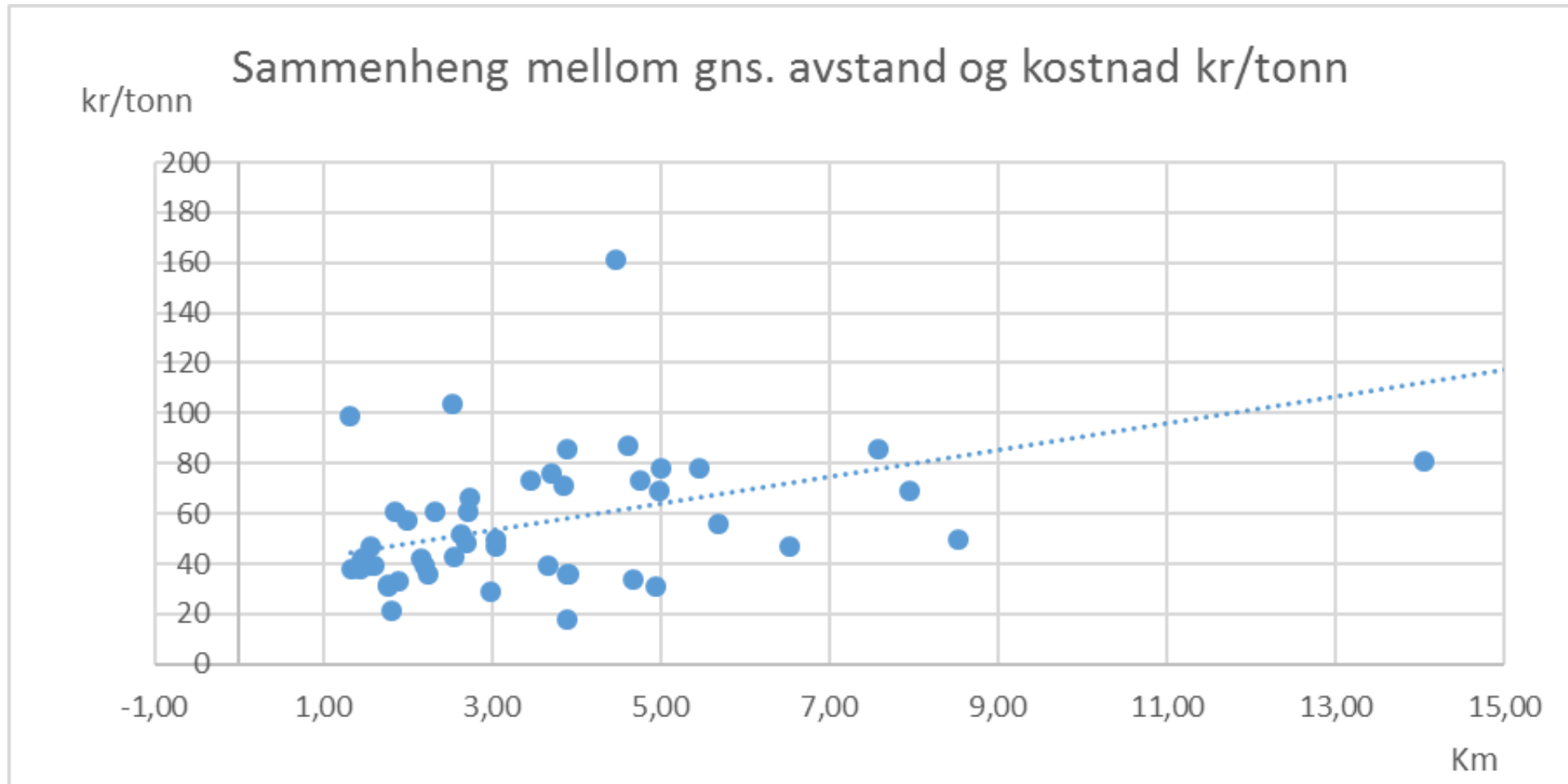
møkk	Sau fjell	Storfe fjell	Storfe flat
Kr/tonn	125	60	47

Variasjon frå 0-442 kr/tonn
Grovfôr Telebu 2020 Reknskap

Norsk
Landbruksrådgiving Østafjells

Husdyrgjødsla

Husdyrgjødsel og avstand

Avstand km	kr/t	Daa	Antall
0,0-1,5	44	378	27
1,5-3,0	47	501	21
3,0-5,0	63	484	18
5,0-9,0	64	640	6

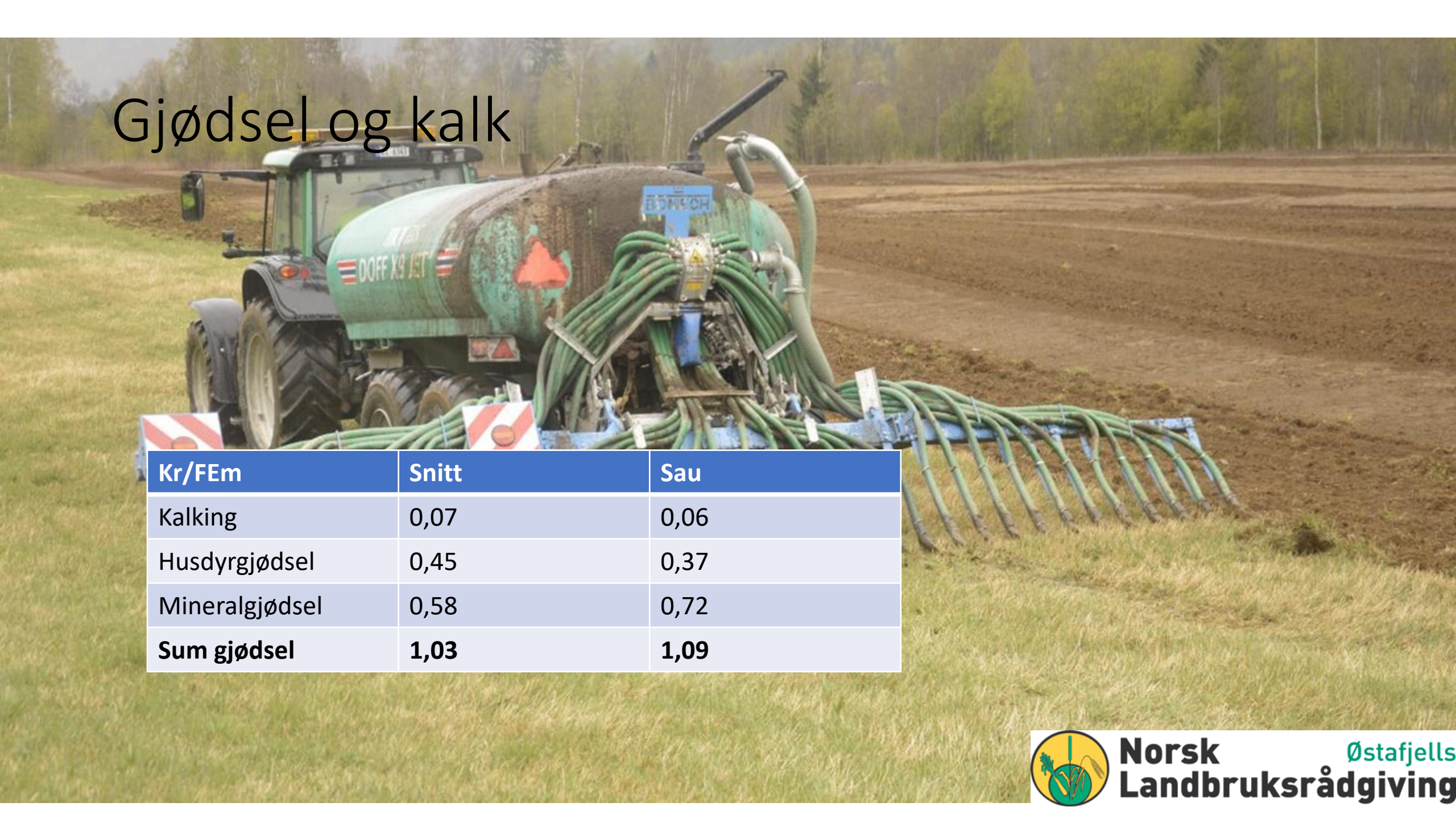

Husdyrgjødsel og Arealstorleik

daa	kr/t	gns km	Antall
100-200	62	2,3	8
200-300	49	2,1	9
300-400	46	1,8	18
400-500	56	2,8	11
500-700	59	3,3	8
700-900	53	3,8	9
900-1200	33	3,5	5

Gjødsel og kalk

A green tractor is pulling a fertilizer applicator through a field. The applicator has a large green tank with 'BOHRCH' and 'DOFF X9 JET' written on it. It has many green hoses leading to a row of applicator nozzles. The tractor is moving from left to right, leaving a trail of dark brown soil behind it. The background shows a line of trees under a grey sky.

Kr/FEm	Snitt	Sau
Kalking	0,07	0,06
Husdyrgjødsel	0,45	0,37
Mineralgjødsel	0,58	0,72
Sum gjødsel	1,03	1,09

Gjødsel og kalk

pH og % utnyttelse av tilførte næringsstoff

pH	N	P	K	% Tapt gjødsel
4,5	30	23	33	75
5,0	53	34	52	54
5,5	77	48	77	33
6,0	89	52	100	20
6,5	100	100	100	0

Kr/FEm	Snitt	Sau
Kalking	0,07	0,06
Husdyrgjødsel	0,45	0,37
Mineralgjødsel	0,58	0,72
Sum gjødsel	1,03	1,09

Overflatekalking av grasmark

Tabell 5. Meravling på eng etter kalking med 250 kg CaO i granulert dolomitt om våren i første forsøksår. Middel av 18 felt (Fystro og Bakken 2003).

pH ved start	Tal felt	1. år	2. år	3. år	4. år	Meravling, i % av avling på ukalka ledd
pH<5,3	9	0	70	150	100	9,5
pH>5,3	9	0	45	45	30	3

Tilbakebetalingstid pH < 5,3 **2,7 år**

Tilbakebetalingstid pH > 5,3 **7,2 år**

pH<5,3: Det trengs 216 Fem «meiravling» for å betale kalken

Takk for meg 😊

Oppsummert:

- Grovfôr er framleis rimlegare en kraftfôr

Høge avlingar

+ God agronomi

+ Bevisst forhold på innkjøp av maskiner.

=akseptabel grovfôr kostnad

